

ОРТЫНСКАЯ Н. В. ПРАВОВОЙ СТАТУС ЛИЧНОСТИ: К ПРОБЛЕМАМ ТЕОРЕТИЧЕСКОГО ПОНИМАНИЯ

Проанализированы научные позиции специалистов в области права по поводу понимания такой категории, как «правовой статус личности». После исследования широкого ряда позиций разных авторов это понятие было сведено к следующим трактовкам: правовой статус обобщается с ролью и значением человека в государстве и обществе; правовой статус воспринимается как определенная нормативная система прав и обязанностей человека; правовой статус воспринимается как система прав и обязанностей, а также других правовых элементов, способствующих механизму защиты и охраны человека в государстве. Указывается на необходимость расширения трактовки правового статуса. Сделан вывод о том, что правовой статус человека – это одна из важнейших политико-юридических категорий, которая неразрывно связана с социально-классовой структурой общества, уровнем демократии, состоянием законности и природой человека. Чем глубже отражены в нормах права интересы личности и общества, тем шире их социальная база и эффективнее правовые средства для защиты граждан в государстве.

Ключевые слова: правовой статус, человек, государство, общество.

ORTYNSKA N. V. LEGAL STATUS OF A HUMAN BEING: REGARDING THE PROBLEMS OF THEORETICAL UNDERSTANDING

Scientific points of view of experts in the field of law regarding the understanding such a category as “legal status of a human being” have been analyzed. Having researched a wide range of positions of different authors, this concept is reduced to such interpretations: legal status is generalized with the role and significance of a human being within the state and society; legal status is perceived as regulatory determined system of rights and duties of a human being; legal status is understood as a system of rights and duties, as well as other legal elements that contribute to the mechanism of protecting a human being in the country. The author has stated on the need of expanding the interpretation of legal status, since this category can not be based solely on the regulations governing the rights and duties. It is broader system that must include the full range of legal phenomena of a democratic society to guarantee a high level of security and the importance of a person. Strengthening the mechanism of state guarantees of human rights and mechanisms for their protection must serve as the elements of legal status. Thus the problem of both declarative and ineffectiveness, inefficiency of legal policy of the state in the sphere of human rights is eliminated.

Special attention is paid to the fact that legal status of a human being highlights the problem of the role and importance of a person in the society, the role in legal relations, in social work and social development, illustrates the interaction and interplay in the paradigm of the system of “a human being – state – society”.

It has been concluded that legal status of a human being – is one of the most important political and legal categories, which is inextricably linked to social-class structure of the society, the level of democracy, state of legality and a human being’s nature. The deeper interests of a human being and the society are reflected in the law norms, the broader is their social basis and effective legal protection of citizens in the state.

Keywords: legal status, human being, state, society.

УДК 340.132.2(477)

О. С. ПРОНЕВИЧ,

доктор юридичних наук, професор,

головний науковий співробітник центру вивчення проблем адаптації

законодавства України до законодавства ЄС юридичного факультету

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ACQUIS COMMUNAUTAIRE: СТАН ЛЕГАЛЬНОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

В рамках осмислення інституційних засад адаптації національного законодавства до *acquis communautaire* особливу увагу приділено ретроспективному аналізу еволюції інституційного механізму адаптації законодавства впродовж останніх двох десятиліть, з’ясуванню інституційної спроможності ключових суб’єктів адаптаційної діяльності, а також формулюванню пропозицій щодо оптимальних шляхів модернізації чинної моделі адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

Ключові слова: європейська інтеграція, адаптація законодавства, *acquis communautaire*, інституційний механізм адаптації законодавства, Урядовий офіс з питань європейської інтеграції.

Pronevych, O.S. (2016), "Institutional principles of adaptation of Ukrainian legislation to the *acquis communautaire*: the state of legal consolidation and perspectives of improvement" ["Instytutsiini zasady adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do *acquis communautaire*: stan lehalnoho zakriplennia ta perspektyvy vdoskonalennia"], *Pravo i Bezpeka*, No. 3, pp. 32–39.

Постановка проблеми. Євроінтеграція є вибором українського народу, що ґрунтується на усвідомленні європейської ідентичності та спільності історичної долі з європейськими народами. Євроінтеграція як зовнішньополітичний пріоритет і ключова мета Української держави зумовлює необхідність утвердження верховенства права, закріплення примату прав і свобод людини, реформування системи органів публічної на основі концепції належного врядування, поглиблення ринкових перетворень та інтенсифікації зовнішньоекономічної діяльності. Ефективність реалізації євроінтеграційних прагнень значною мірою залежить від виконання Україною зобов'язань щодо адаптації вітчизняного законодавства до *acquis communautaire* («надбання Співтовариства»), тобто планомірного узгодження (зближення, пристосування) нормативно-правових актів з європейськими стандартами (ідеалами) правового регулювання окремих видів суспільних відносин (правової регламентації пріоритетних сфер). Оскільки адаптація законодавства потребує консолідації зусиль широкого спектра уповноважених суб'єктів, особлива увага традиційно приділяється збалансованості відповідного інституційному механізму.

Стан дослідження. Останнім часом у вітчизняній науці окреслилася тенденція дослідження проблеми інституційно-правового забезпечення адаптації національного законодавства до *acquis communautaire* (законодавства Європейського Союзу). Окремі аспекти зазначеної проблеми висвітлювались у працях правників і фахівців у галузі державного управління (Т. М. Анакіної, Т. О. Білозерської, А. М. Круглашова та О. В. Ревуцької, Н. М. Пархоменка, В. В. Трюхана, І. В. Яковюка та ін.). Водночас аналіз їх наукового доробку дає підстави стверджувати про відсутність комплексного підходу до осмислення специфіки функціонування інституційного механізму адаптації законодавства, превалювання формально-правового методу опрацювання ключових питань і використання переважно архаїчної нормативно унеможливорює формування цілісного й об'єктивного уявлення про сучасний стан інституційного забезпечення адаптації законодавства

України до *acquis communautaire* та перспектив удосконалення чинного інституційного механізму.

Метою статті є комплексний аналіз інституційних засад адаптації національного законодавства до *acquis communautaire* з акцентуацією уваги на специфіці організації діяльності ключових уповноважених суб'єктів під час виконання завдань щодо «горизонтальної адаптації» актів Європейського Союзу у сферах, що потребують нормативно-правового наближення, а також на з'ясуванні перспектив удосконалення євроадаптаційного інституційного механізму.

Виклад основного матеріалу. Розбудова інституційного механізму адаптації законодавства України до *acquis communautaire* була зумовлена укладенням Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14 червня 1994 року (набула чинності 1 березня 1998 року). Відповідно до ч. 1 ст. 51 Угоди вперше актуалізовано проблему зближення того, що існує, та майбутнього законодавства України із законодавством Співтовариства шляхом установлення «приблизної адекватності законів» (щоправда, без визначення прогнозованого ступеня сумісності законодавства) у 16 пріоритетних для зміцнення економічних зав'язків сферах [1]. Постановою Кабінету Міністрів України «Про запровадження механізму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» у 1998 році Міністерство юстиції України було уповноважене здійснювати координацію діяльності міністерств, інших центральних органів виконавчої влади щодо забезпечення адаптації національного законодавства до законодавства ЄС, а також передбачалося створення при Мін'юсті Міжвідомчої координаційної ради з адаптації законодавства України до законодавства ЄС [2] і Центру порівняльного права [3] (у травні 2003 року на базі цього органу та Центру перекладів актів європейського права [4] було створено Центр європейського та порівняльного права [5], який у грудні 2004 року трансформувався в урядовий орган державного управління у складі Мін'юсту –

Державний департамент з питань адаптації законодавства [6]). Зазначимо, що цим документом значною мірою було імплементовано польську інституційну адаптаційну модель, що передбачала покладання відповідальності за адаптацію законодавства на галузеві міністерства та інші центральні органи виконавчої влади й запровадження системи планування, координації та контролю за реалізацією відповідних заходів. Як наслідок, із липня 1999 року підготовка проектів нормативно-правових актів центральними органами виконавчої влади в обов'язковому порядку здійснювалася з урахуванням основних положень *acquis communautaire*, якщо предмет правового регулювання належить до пріоритетних сфер адаптації законодавства.

Наступними кроками в інституційному забезпеченні адаптації вітчизняного законодавства до *acquis communautaire* було заснування Національної ради з питань адаптації законодавства України до законодавства ЄС як консультативно-дорадчого органу при Президенті України [7] та Державної ради з питань європейської та євроатлантичної інтеграції [8], а також запровадження інституту Уповноваженого України з питань європейської та євроатлантичної інтеграції [9]. Зазначені органи не забезпечили очікуваної інтенсифікації адаптаційної нормотворчої діяльності у зв'язку з відсутністю чіткого стратегічного бачення цілей, пріоритетів і перспектив адаптації, низькою інституційною спроможністю центральних органів виконавчої влади, недофінансуванням, неритмічністю діяльності, недостатнім розмежуванням компетенції зазначених вище спеціалізованих інституцій і фактичною відсутністю у них владних повноважень, неналежним науковим супроводом адаптаційної діяльності, відсутністю необхідної кількості україномовних перекладів актів європейського права тощо. Наявність зазначеного спектра проблем зумовила необхідність перегляду підходів до організації адаптації законодавства України до *acquis communautaire* й коригування відповідного інституційного механізму (адміністративних структур і правових процедур).

Легітимізація оновленого інституційного механізму адаптації законодавства була здійснена шляхом ухвалення закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», який на сьогодні зберігає чинність. Відповідно до розділу VIII «Інституційний механізм» цього Закону повноваженнями у сфері адаптації законодавства наділено Верхо-

вну Раду України, Кабінет Міністрів України, уповноважений центральний орган виконавчої влади та Координаційну раду з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [10]. Як наслідок, в Україні було створено ґрунтований на нормах зазначеного закону збалансований та легальний інституційний механізм адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, який фактично функціонував до 2014 року. Кожен суб'єкт адаптаційної діяльності функціонував у межах законодавчо визначеної компетенції.

Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади в Україні уповноважена забезпечувати ухвалення законів на виконання зобов'язань України у сфері адаптації законодавства, а також правову експертизу на відповідність *acquis communautaire* внесених суб'єктами законодавчої ініціативи законопроектів на всіх етапах їх розгляду. Координацію парламентської діяльності у сфері адаптації законодавства здійснює профільний Комітет Верховної Ради України з питань європейської інтеграції, до предметів відання якого серед іншого належать «участь України в міжнародних інтеграційних процесах, пов'язаних з діяльністю Європейського Союзу; адаптація українського законодавства до законодавства Європейського Союзу, забезпечення його відповідності зобов'язанням України у рамках Ради Європи; оцінка відповідності законопроектів міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції; державна політика у сфері європейської інтеграції» [11]. Процедuru розгляду законопроектів та інших нормативно-правових актів, що належать за предметом правового регулювання до сфер, правовідносини в яких регулюються правом Європейського Союзу, закріплено у розділі IX закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу». Передбачено, що кожен внесений до Верховної Ради України законопроект упродовж семи днів надходить до Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції для з'ясування його належності за предметом правового регулювання до сфер, правовідносини в яких регулюються правом Європейського Союзу. Законопроекти, які відповідно до висновку Комітету належать за предметом правового регулювання до сфер, відносини в яких регулюються правом ЄС, крім розроблених на виконання згаданої вище Загальнодержавної програми, протягом трьох днів передаються до уповноваженого

центрального органу виконавчої влади для підготовки експертного висновку щодо їх відповідності *acquis communautaire*. Перспектива розгляду законопроекту Верховною Радою України залежить від наданого у двадцятиденний термін експертного висновку уповноваженого центрального органу виконавчої влади щодо його відповідності *acquis communautaire* та пропозиції Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції щодо доцільності його прийняття і термінів набрання ним чинності [10].

Кабінет Міністрів України як вищий орган у системі органів виконавчої влади забезпечував виконання Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу у межах законодавчо визначеної компетенції, затверджував щорічні плани заходів після погодження з Комітетом Верховної Ради України з питань європейської інтеграції та передбачав у проектах Державного бюджету України витрати на фінансування заходів з виконання Загальнодержавної програми. Відповідно до п. 2 § 66 Регламенту Кабінету Міністрів України прямо передбачено, що перспективний план законопроектних робіт строком на п'ять років розробляється з урахуванням Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [12].

Міністерство юстиції України було визначено спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [13]. Це зумовило покладання на Мін'юст завдань із забезпечення реалізації політики у сфері адаптації законодавства України до законодавства України, надання Міністерству фінансів на стадії підготовки проекту Державного бюджету України пропозицій щодо фінансування заходів з адаптації законодавства, здійснення моніторингу, науково-експертного, аналітичного, інформаційного та методичного забезпечення виконання Загальнодержавної програми, перекладу актів *acquis communautaire* на українську мову й підготовки глосарія термінів *acquis communautaire* [14]. До березня 2011 року у складі Мін'юсту функціонував Державний департамент з питань адаптації законодавства, наділений статусом урядового органу державного управління [15]. Після ліквідації цього органу адаптаційна діяльність була віднесена до компетенції спеціалізованих структурних підрозділів центрального апарату Міністерства юстиції України.

Координаційна рада з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу запрацювала в жовтні 2004 року замість Міжвідомчої координаційної ради з адаптації законодавства України до законодавства ЄС, що функціонувала при Мін'юсті з листопада 1998 року як очолюваний Міністром юстиції України «координаційний орган із забезпечення адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», рішення якого мали імперативний характер для міністерств, інших центральних органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування. Відповідно до п. 1 Положення про Координаційну раду з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу метою діяльності цього органу є «забезпечення взаємодії органів державної влади та недержавних інституцій під час виконання Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу». Слід зауважити, що, на нашу думку, визначення взаємодії як мети діяльності координуючого органу є недостатньо обґрунтованим, оскільки взаємодія полягає лише в узгодженні діяльності не підпорядкованих один одному організаційно відокремлених і відособлених суб'єктів, а координація містить елемент субординації (підпорядкування), оскільки передбачає виокремлення суб'єкта управлінської діяльності, наділеного окремими управлінськими повноваженнями щодо налагодження горизонтальних (міжсистемних) зв'язків і упорядкування дій інших суб'єктів з метою досягнення соціально значущої легальної мети. Координаційна рада очолюється Прем'єр-міністром України [16]. Відповідно до закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» вона формулює пропозиції щодо розвитку співробітництва з Європейським Союзом у сфері адаптації законодавства, забезпечує уніфікований підхід до реалізації адаптаційних заходів, визначає перелік відповідальних за організацію роботи з адаптації законодавства України до законодавства ЄС органів виконавчої влади, розробляє проект плану адаптаційних заходів та здійснює підготовку до розгляду Верховною Радою України щорічної доповіді про стан виконання Загальнодержавної програми. Рішення Координаційної ради, ухвалені у межах її компетенції, є обов'язковими «для розгляду центральними та місцевими органами виконавчої влади». Забезпечення роботи Координаційної ради здійснює структурний підрозділ Секретаріату Кабінету Міністрів України [17].

Незважаючи на збереження чинності закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», упродовж 2014–2016 років національний інституційний механізм адаптації законодавства було суттєво скориговано. Відповідно до постанов Кабінету Міністрів України була здійснена «ревізія» законодавчих положень щодо компетенції уряду та Міністерства юстиції України у сфері адаптації законодавства, внаслідок чого Кабінет Міністрів України як вищий орган у системі органів виконавчої влади сконцентрував увесь спектр повноважень, а Міністерство юстиції України фактично було позбавлено статусу уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Йдеться про вжиття низки взаємопов'язаних організаційних заходів, а саме:

– закріплення за Кабінетом Міністрів України повноважень щодо спрямування, координації та контролю у сфері європейської інтеграції з питань адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [18];

– віднесення до компетенції віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України питання «адаптації законодавства України до законодавства ЄС в Кабінеті Міністрів України, організації проведення моніторингу результатів роботи з такої адаптації», координації виконання Україною зобов'язань за Угодою про асоціацію Україна – ЄС та іншими міжнародними угодами й домовленостями між Україною та ЄС, а також представлення за рішенням Кабінету Міністрів України у Верховній Раді України позиції уряду щодо законопроектів, предмет правового регулювання яких спрямовано на виконання зобов'язань України у рамках зазначеної Угоди або може істотно вплинути на виконання таких зобов'язань [19];

– інституціоналізації Урядового офісу з питань європейської інтеграції як окремого структурного підрозділу Секретаріату Кабінету Міністрів України, підпорядкованого Прем'єр-міністру України, віце-прем'єр-міністру з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України, а також Міністру Кабінету Міністрів України [18]. Урядовий офіс готує й подає Прем'єр-міністру України та віце-прем'єр-міністру з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України пропозиції щодо підвищення ефективності здійснення заходів з адаптації законодавства України до права ЄС. Із лютого 2016 року цей орган уповноважено

проводити в установленому порядку експертизу відповідності проектів нормативно-правових актів, які вносяться на розгляд Кабінету Міністрів України, міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, а також урахування права Європейського Союзу (*acquis* ЄС), і крім цього він має забезпечувати здійснення перекладу *acquis* ЄС на українську мову й оновлення глосарія термінів *acquis* ЄС [20];

– закріплення у § 35 «Опрацювання на відповідність зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу (*acquis* ЄС)» чинного Регламенту Кабінету Міністрів України правового алгоритму підготовки проекту постанови Кабінету Міністрів, а також проекту розпорядження Кабінету Міністрів про схвалення концепції реалізації державної політики у відповідній сфері, концепції державної цільової програми та концепції закону, що за предметом правового регулювання належить до сфери, правовідносини в якій регулюються правом Європейського Союзу (зокрема, передбачено, що під час опрацювання проекту акта Кабінету Міністрів України розробник має визначити сферу правового регулювання, до якої належить проект; джерела *acquis communautaire*, що регулюють правовідносини у зазначеній сфері, та положення джерел *acquis communautaire*, які мають бути враховані в проекті. У разі необхідності він обґрунтовує недоцільність урахування положень джерел *acquis communautaire* та передбачає в проекті акта строк його дії) [12].

За зазначених обставин Міністерство юстиції України *de facto* позбавлено суттєвих повноважень у сфері адаптації законодавства. Певну роль у забезпеченні євроадаптаційної правової діяльності відіграє Департамент міжнародного права Міністерства юстиції України, до основних завдань якого серед іншого віднесено: здійснення правової експертизи проектів нормативно-правових актів щодо відповідності Конституції, законам та іншим нормативно-правовим актам України, а також міжнародним договорам України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України; забезпечення співробітництва з міжнародними організаціями, членом яких є Україна та відповідальність за виконання зобов'язань перед якими покладено на Мін'юст; здійснення експертизи щодо відповідності зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу відомчих нормативно-правових актів; здійснення перекладів з англійської мови на українську та з української

на англійську документів, необхідних для забезпечення виконання завдань, покладених на Департамент та інші структурні підрозділи Мін'юсту [21]. Крім того, на міністра юстиції України покладаються обов'язки заступника голови Координаційної з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу (доречно зауважити, що раніше саме міністр юстиції України за посадою очолював прообраз Координаційної ради – Міжвідомчу координаційну раду з адаптації законодавства України до законодавства ЄС). Наголосимо, що проблема визначення правосуб'єктності Міністерства юстиції України потребує додаткового поглибленого дослідження. Особливу увагу слід звернути на одночасне збереження чинності двома положеннями про це міністерство. У затвердженому 2011 року указом Президента України положенні закріплено широкі «євроадаптаційні» повноваження міністерства як спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [14], натомість у відповідній постанові Кабінету Міністрів України повноваження Мін'юсту зведено до здійснення науково-експертного, аналітичного, інформаційного та методологічного забезпечення виконання першого етапу реалізації Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [21]. Фактично йдеться про правову колізію, яка має вирішуватися з урахуванням юридичної сили нормативно-правових актів.

На нашу думку, перспектива вдосконалення інституційного механізму адаптації законодавства полягає у вжитті таких заходів:

- в усуненні існуючих правових колізій в інституційному забезпеченні адаптації національного законодавства до законодавства ЄС (у першу чергу йдеться про визнання таким, що втратив чинність, або ж про його новелізацію закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» шляхом легітимізації сучасної євроадаптаційної моделі, а також про усунення наслідків конкуруючої компетенції Президента України та Кабінету Міністрів України під час затвердження Положення про Міністерство юстиції України);

- у посиленні євроадаптаційної правосуб'єктності віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України шляхом включення до складу Координаційної ради з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, делегу-

вання йому повноважень щодо забезпечення взаємодії уповноважених інституцій, здійснення зовнішньої комунікації з питань адаптації законодавства тощо;

- у підвищенні інституційної спроможності Мін'юсту шляхом повернення йому статусу спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері адаптації законодавства України та делегування широких «євроадаптаційних» повноважень, що об'єктивно зумовлюється усвідомленням виняткової важливості адаптації законодавства для реалізації євроінтеграційного курсу Української держави, необхідності системного вирішення завдань у сфері адаптації законодавства та наявності у Мін'юсту потужного інтелектуального ресурсу, відповідної «інституційної пам'яті» та позитивного досвіду реалізації системних заходів у цій сфері. Аналіз практики адаптаційної діяльності дає підстави стверджувати щодо доцільності делегування цих повноважень спеціалізованому структурному підрозділу Мін'юсту (можливо, відокремленому). Вважаємо, що Урядовий офіс з питань європейської інтеграції в умовах переважності за обмеженої штатної чисельності неспроможний якісно забезпечити виконання широкого спектру завдань у сфері адаптації законодавства. Натомість у взаємодії з Мін'юстом цей інститут може забезпечувати підготовку інформаційно-аналітичних матеріалів щодо шляхів підвищення ефективності здійснення заходів з адаптації законодавства України до права ЄС, виправдовуючи таким чином належність до складу Секретаріату Кабінету Міністрів України як постійно діючого органу, що забезпечує діяльність Кабінету Міністру України;

- в активізації спеціалізованих недержавних суб'єктів у сфері адаптації законодавства;

- в оптимізації роботи Координаційної ради з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу шляхом інтенсифікації її діяльності, коригування мети діяльності, підвищення якості підготовки засідань та обґрунтованості ухвалюваних рішень, забезпечення імперативності її рішень для органів місцевого самоврядування, покладання на структурний підрозділ Мін'юсту обов'язку організаційно-технічного забезпечення її діяльності, розширення складу за рахунок залучення представників профільних науководослідницьких і навчальних установ, інститутів громадянського суспільства й авторитетних зарубіжних експертів;

– у запровадженні практики проведення науково-практичних конференцій і репрезентативних круглих столів (семінарів, тренінгів тощо) з метою публічного обговорення актуальних проблем адаптації законодавства, а також реалізації загальнонаціональних інформаційно-просвітницьких заходів, присвячених з'ясуванню стану, проблем і перспектив адаптаційної діяльності тощо.

Висновки. Зазначимо, що інституційний механізм адаптації вітчизняного законодавства до законодавства ЄС постійно еволюціонує. Упродовж останніх двох десятиліть він тричі суттєво коригувався. Сучасний стан інститу-

ційного забезпечення адаптації законодавства характеризується наявністю низки правових колізій, фактичною монополізацією Кабінетом Міністрів України євроадаптаційних повноважень і втратою Мін'юстом інституційної спроможності у сфері адаптації законодавства. Такі зрушення зумовлюються прагненням забезпечити ефективне виконання зобов'язань, закріплених у Додатку XVII Угоди про асоціацію ЄС – Україна. Перспектива модернізації інституційного механізму полягає в його децентралізації та активнішому залученні недержавних інституцій до реалізації адаптаційних заходів.

Список бібліографічних посилань

1. Угода про партнерство і співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами: від 14.06.1994 // База даних (БД) «Законодавство України»/Верховна Рада (ВР) України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012 (дата звернення: 23.08.2016).
2. Про затвердження Положення про Міжвідомчу координаційну раду з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: постанова Кабінету Міністрів України від 12.11.1998 № 1773 // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1773-98-п> (дата звернення: 23.08.2016).
3. Про запровадження механізму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: постанова Кабінету Міністрів України від 12.06.1998 № 852 // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/852-98-п> (дата звернення: 23.08.2016).
4. Про Центр перекладів актів європейського права: постанова Кабінету Міністрів України від 26.07.1999 № 1353 // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-99-п> (дата звернення: 23.08.2016).
5. Про утворення Центру європейського та порівняльного права: постанова Кабінету Міністрів України від 15.05.2003 № 716 // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/716-2003-п> (дата звернення: 23.08.2016).
6. Про утворення Державного департаменту з питань адаптації законодавства: постанова Кабінету Міністрів України від 24.12.2004 № 1742 // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1742-2004-п> (дата звернення: 23.08.2016).
7. Про Національну раду з питань адаптації законодавства України до законодавства ЄС: указ Президента України від 30.08.2000 № 1033 // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1033/2000> (дата звернення: 23.08.2016).
8. Про Державну раду з питань європейської та євроатлантичної інтеграції: указ Президента України від 30.08.2002 № 791 // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/791/2002> (дата звернення: 23.08.2016).
9. Питання Уповноваженого України з питань європейської і євроатлантичної інтеграції: указ Президента України від 26.11.2001 № 1146 // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1146/2001> (дата звернення: 23.08.2016).
10. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: закон України від 18.03.2004 № 1624-IV // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15> (дата звернення: 23.08.2016).
11. Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України восьмого скликання: постанова Верховної Ради України від 04.12.2014 № 22-VIII // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/22-viii> (дата звернення: 23.08.2016).
12. Про затвердження Регламенту Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 18.07.2007 № 950 // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-п> (дата звернення: 23.08.2016).
13. Питання організації виконання Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу»: постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2004 № 965 // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/965/2004> (дата звернення: 23.08.2016).
14. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України: указ Президента України від 06.04.2011 № 395 // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/395/2011> (дата звернення: 23.08.2016).

15. Про ліквідацію урядових органів: постанова Кабінету Міністрів України від 28.03.2011 № 346 // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/346-2011-п> (дата звернення: 23.08.2016).

16. Про затвердження нового складу Координаційної ради з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2013 № 156 // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-2013-п> (дата звернення: 23.08.2016).

17. Деякі питання адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: постанова Кабінету Міністрів України від 15.10.2004 № 1365 // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1365-2004-п> (дата звернення: 23.08.2016).

18. Про Урядовий офіс з питань європейської інтеграції: постанова Кабінету Міністрів України від 13.08.2014 № 346 // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/346-2014-п> (дата звернення: 23.08.2016).

19. Про визначення питань, що належать до компетенції Першого віце-прем'єр-міністра України та віце-прем'єр-міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 18.04.2016 № 296 // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/296-2016-п> (дата звернення: 23.08.2016).

20. Про внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України щодо наближення законодавства України до права Європейського Союзу (acquis ЄС): постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 № 160 // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-2016-п> (дата звернення: 23.08.2016).

21. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України: постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228 // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-п> (дата звернення: 23.08.2016).

Надійшла до редколегії 23.08.2016

ПРОНЕВИЧ А. С. ИНСТИТУЦИОННЫЕ ОСНОВЫ АДАПТАЦИИ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА УКРАИНЫ К ACQUIS COMMUNAUTAIRE: СОСТОЯНИЕ ЛЕГАЛЬНОГО ЗАКРЕПЛЕНИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ

В рамках осмысления институционных основ адаптации национального законодательства к *acquis communautaire* особое внимание уделено ретроспективному анализу эволюции институционального механизма адаптации законодательства в течение последних двух десятилетий, выяснению институционной состоятельности ключевых субъектов адаптационной деятельности, а также формулированию предложений об оптимальных путях модернизации существующей модели адаптации законодательства к законодательству Европейского Союза.

Ключевые слова: *европейская интеграция, адаптация законодательства, *acquis communautaire*, институциональный механизм, Правительственный офис по вопросам европейской интеграции.*

PRONEVYCH O. S. INSTITUTIONAL PRINCIPLES OF ADAPTATION OF UKRAINIAN LEGISLATION TO THE ACQUIS COMMUNAUTAIRE: THE STATE OF LEGAL CONSOLIDATION AND PERSPECTIVES OF IMPROVEMENT

Special attention, in the frames of understanding the institutional principles of adaptation of the national legislation to the *acquis communautaire*, has been paid to the retrospective analysis of the evolution of the institutional mechanism of adaptation of the legislation of the last two decades, to clarifying the institutional capacity of key subjects of adaptation activities, and to formulation of propositions concerning the best ways of modernization of the existing model of adaptation of Ukrainian legislation to the European Union laws.

It has been emphasized that the current state of institutional provision for adaptation of legislation is characterized by a number of legal collisions, by the actual monopolization of European adaptation authorities by the Cabinet of Ministers of Ukraine as the highest agency in the system of executive power and by the loss of the institutional capacity in the field of adaptation of legislation by the Ministry of Justice of Ukraine. These changes are caused by the desire to ensure the effective implementation of the obligations enshrined in the Annex XVII of the Association Agreement of EU – Ukraine. The perspective of modernization of the institutional mechanism is in its decentralization and the most active involvement of non-governmental institutions to the implementation of adaptation measures.

Keywords: *European integration, adaptation of legislation, *acquis communautaire*, institutional mechanism for adaptation of legislation, Government Office for European Integration Issues.*